СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 131. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 8-го ЧЕРВНЯ 1949. — No. 131. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JUNE 8, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свобода": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

НА БІРЖІ ВПАЛИ ЦІНИ НАЙНИЖЧЕ ВПРОДОВЖ ДВОХ РОКІВ

На нюйорській біржі спали ціни в понеділок, 6. червня, до найнижчого ступня впродовж двох останніх років, а були б упали найнижче впродовж останніх пяти років, якщо б перед замкненням торгу деякі вартісні папери не були підскочили вгору. Подібне явище можна було завважати на біржі перед тижнем, коли то втрати торговців бондами й уділами перевищили втрати з понеділка.

Багато фінансових спостерігачів звертали увагу на можливість упадку цін на біржі вже з кінцем минулого тижня на підставі вістей про зменшування промислової продукції. Понеділковий упадок на біржі приписують головно вістям про невдалі тайні переговори на конференції міністрів Чотирьох Потуг у Парижі і вістям про зменшення вартости британської валюти. З американських цінних паперів найбільше появилося на ринку продажу уділів сталевих підприємств. Усіх уділів загалом появилося в продажу в понеділок 1,380,000 в порівнанні з 700,000 уділами, проданими в середу попереднього тижня. З Сан Франсиско наспіли вісті про подібний напрям на тамошній біржі.

Упадок цін вважають тільки хвилевим, бо звідомлення з перевозового руху продуктів виказують постійний зріст американського експорту понад вартість імпорту. Департамент торгівлі оприлюднює, що в квітні імпортовано до Злучених Держав товарів на 10 відсотків менше ніж в попереднім кварталі, а експорт у тому місяці виказував 5 відсотків зросту понад експорт в січні й березні. В порівнянні з минулим роком експорт в квітні 1949 р. був 9 відсотків вищий ніж в тому часі в 1948 р.

ТРЕБА ФІНАНСОВО ПІДТРИМАТИ ЗАКОРДОННУ ПРОПАГАНДУ, ДУМАЄ ЛАДЖ.

Вашингтон. — Когресмен Джан Д. Ладж з Конетикат, який минулої зими відбув поїздку по Европі, критикував недоладність департаменту стейту в розсіванні пропаганди про Америку закордоном. Він назвав її замлавою і занадто обережною. Він того погляду, що Америка повинна своїми фондами фінансувати не тільки часописі й радіопрограми, а теж і висилати агітаторів для поширення американських ідей. Він пригадав, що не кожна війна мусить бути оборонна, отже й теперішня „холодна" війна повинна бути ведена так, щоб Америка її виграла. Він домагається, щоб департамент стейту поставив цю справу на самім переді у своїй праці.

ЧЕМБЕРС ВИЯВЛЯЄ ІМЯ ЩЕ ОДНОГО УРЯДОВЦЯ ЯК ШПИГА.

Витакер Чемберс, який є головним свідком федерального уряду проти Алджера Гісса, обвинуваченого в кривоприсязі, знову признався, що він самий поповнив кривоприсягу тим, що підчас свідоцтва в комісії неамериканських справ у конгресі в Вашинґтоні затаїв дещо зі свого життя, а теж деякі імена. Підчас складання свідоцтва в понеділок Чемберс виявив, що крім Гісса ще Джулиян Водлі постачав йому документи з департаменту стейту для передачі совєтським шпигам. З огляду на такі відкриття суддя Кавфман полишає судейській лаві осуд про правдомовність Чемберса. Заповідають, що судейська лава буде теж оцінювати сама вартість фільм, які зібрав Чемберс з документів, переданих йому Гіссом.

КОМУНІСТИ ВТРИМУЮТЬ ПІКЕТУ ПЕРЕД ФЕДЕРАЛЬНИМ СУДОМ У НЮ ЙОРКУ.

Перед федеральним судом у Ню Йорку дальше відбувається переслухання підсудного Джана Гейтса, редактора комуністичного щоденника „Дейлі Воркера", обвинуваченого в змові проти уряду Злучених Держав разом з 10 іншими комуністичними лідерами. Від минулої пятниці Гейтс відбуває кару тюрми за непослух суду, одначе його адвокати внесли відклик до апеляційного суду за звільнення їхнього клієнта від цієї кари. Заки відклик буде вирішений, комуністичні провідники зорганізували пікету, яка в силі 500 людей приходить під будинок федерального суду з різними написами. Вони домагаються випущення Гейтса з тюрми і містять напасті на суддю Медіну. Підчас понеділкового переслухання Гейтс викручувався від відповідей на різні питання або давав визиваючі відповіди, які суддя казав зчеркнути з протоколу — мабуть на те, щоб не накладати дальших кар на підсудного.

ВИПУСТИЛИ СОВЄТСЬКОГО ШПИГА ЗА ЧАСІВ СЕКРЕТАРЯ БИРНСА.

У комісії неамериканських діянь палати репрезентантів склали свідоцтво три свідки, що з причини неясного становища департаменту стейту в 1945 р. важливий совєтський шпиг утік зі Злучених Держав. Бюро Федеральних Інвестигацій приготовило було все потрібне до арештування шпига, одначе тодішній секретар стейту Джеймс Ф. Бирнс радив не переводити арешту, щоб не викликати міжнародного заколоту. Найбільше обурення проти цього висловив свідок Лорен Г. Гаас, повітряний інженер з Бофало. Це потвердив теж свідок Джозеф Дж. Френі з Бофало й його жінка. Шпигом був Андрій Шевченко, який хотів від свідків видобути пляни суперсонічних літаків з підприємства Бел Еркрафт Корпорейшен в Бофало. Бирнс, який є тепер адвокатом у Вашинґтоні, сказав, що не памятає такого випадку.

ПЕКАРІ НА СТРАЙКУ ЗАПОЧАТКУВАЛИ СВОЮ ПЕКАРНЮ.

Ню Йорк. — Дві юнії з 3,600 членами, які вийшли на страйк при постачанні хліба перед 14 тижнями, рішили заложити свою власну пекарню. Інші робітники обіцяли свою допомогу. Пекарня коштуватиме сто тисяч долярів.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ ОДОБРИЛА ОДНОГОЛОСНО АТЛАНТІЙСЬКИЙ ПАКТ

Ню Йорк, 6 червня. — Сенатська комісія закордонних справ одобрила одноголосно Північно-Атлантійський Оборонний Пакт і доручила повному сенатові ратифікувати його в цілості. Комісія, складена з восьми демократів й пяти республіканців одобрила теж у всіх подробицях текст пакту, списаний на 50 сторінках. Звіт з переслухання свідків над договором, буде оприлюднений негайно. Звіт викаже мотиви, якими руководилася комісія при одобрюванні оборонного пакту 12 держав. Ніхто не сумнівався про одобрення пакту, все-ж таки одноголосне признання його дає сильну підтримку департаментові стейту у його закордонній політиці саме підчас конференції міністрів Чотирьох Потуг, яка відбувається в Парижі. Сенатор Там Коналі, предсідник комісії, заповів, що повний сенат ратифікує пакт подавляючою більшістю голосів. Він не сказав, коли сенат буде голосувати над цією справою. Тому, що саме тепер у сенаті йде дискусія над відкликанням робітничого закону Тефта, надіються, що цю дискусію перервуть, щоб дати місце для дискусії над Атлантійським Пактом. Досі ратифікували цей договір такі держави: Норвеґія, Данія, Ісляндія, Канада, Великобританія, Бельгія й Люксембурґ.

ПОЛІТИКУ ІЗРАЇЛЯ НАЗИВАЄТЬСЯ ВОРОЖОЮ КАТОЛИЦИЗМОВІ.

Рим, 7. червня. — Альберто Ґорі, францішканець з офіціяльним титулом „сторожа Святої Землі", виступив вчора з обвинуваченням проти уряду Ізраїля, закидуючи йому, що він веде політику, ворожу Католицькій Церкві в Палестині. З поінформованих джерел заявляють, що твердження Ґорі є не тільки його власною думкою, але що вони відзеркалюють опінію Ватикану.

КОНГРЕС ВИСИЛАЄ СПОСТЕРІГАЧІВ НА КОНФЕРЕНЦІЮ МОРАЛЬНОГО ОЗБРОЄННЯ

Вашинґтон. — На підставі конгресової резолюції, ухваленої несподівано в середу минулого тижня, пять членів конгресу виїхали літаком як спостерігачі на Світовий Зїзд Морального Озброєння, що відбудеться в Ко-Сір-Монтре у Швайцарії. Цей рух започаткував перед 11 роками д-р Френк Бушмен в Оксфорді. Він окреслив Моральне Озброєння як християнську революцію для усунення особистого, політичного, промислового і расового антаґонізму.

ПОМЕР ВАСИЛЬ ВОЙТОВИЧ, ПІОНІР УКРАЇНСЬКОЇ ІМІҐРАЦІЇ В БРАЗИЛІЇ

У Прудентополісі в статі Парана, центральнім осідку української бразилійської іміґрації, помер 12 квітня 1949 р. Василь Войтович, що належав до групи перших українських еміґрантів, яких лиха доля загнала в бразилійські пралїси, непролазну гущу-нетру, шукати шматка хліба для себе й для родини. Покійний народився в с. Городище-Вовчиське, пов. Сокаль, у Галичині в 1868 р., а до Бразилії приїхав в 1896. Визначався хрустальним характером і був увесь час активним в розбудові церковного й народного життя. При його підмозі збудовано в Прудентополісі першу церковцю, до якої придбав образи й церковну утвар. Своїх дітей посилав на виховання до Галичини, доньки вчилися в Сан Павльо. Дві з них вступили до манастиря СС. Служебниць. Покійний займався купецтвом і придбав гарний маєток. — („Праця").

СТВОРЕНО ПОЛЬСЬКУ НАЦІОНАЛЬНУ РАДУ

Лондон, 7. червня. — Представники польської політичної еміґрації створили тут вчора Польську Національну Раду, в склад якої увійшли три головні політичні партії: національні демократи, соціялісти і християнські демократи, як теж в Раді залишено місце для представників селянської партії, що мали б долучитися пізніше. Президентом Ради вибрано Тітуса Філіповіча, бувшого польського амбасадора в Злучених Державах. Рада видала заклик до польської іміґрації, взиваючи її продовжувати боротьбу за Польщу в її „історичних" кордонах на Одрі на заході та на кордоні Ризького договору на сході.

ЖОРСТОКА ДОЛЯ УКРАЇНСЬКИХ РОБІТНИКІВ В БЕЛЬҐІЇ

В останньому часі з різних джерел наспівають тривожні повідомлення про долю українських робітників в Бельґії, які приїхали до тої країни перед двома роками з таборів переміщених осіб в Німеччині і Австрії та яким тепер закінчились їхні контракти на працю в бельґійських копальнях вугілля. Для характеристики цего грізного положення передаємо листа, що його з підписами кількох десятків робітників вислано на адреси українських допомогових інституцій. В листі написано:

„Ми, українські ДіПі, які в 1947 році, коли ще не було вирішено проблеми переселення переміщених осіб на постійне, погодились відробити дворічний контракт праці в копальнях вугілля в Бельґії. Перед нашим від'їздом до Бельґії ІРО гарантувало нам, що після вигаснення наших контрактів, робітники, які не бажатимуть залишатись в Бельґії надальше, матимуть право і можність вернутись до Німеччини та користуватимуться всіми правами ДіПі. Тепер, як наші дво-річні контракти праці в копальнях вугілля закінчилися, ми бажали б скористати з того запевнення, вернутись до Німеччини і звідтіль еміґрувати на постійне поселення, тому що з Бельґії такої еміґрації не передбачується. Більшість українських ДіПі повідомили ще в 1948 році делеґатуру ІРО в Брюселі про своє небажання залишатись дальше в копальнях вугілля після вигаснення дво-річних контрактів, а іншої праці в Бельґії нам не можливо дістати. Але тепер, коли закінчилися контракти перших транспортів ДіПі і вони зголосилися до ІРО в Брюселі, ІРО категорично відмовило їм будь-якої опіки і допомоги, заявляючи, що вони мусять залишатись на праці в копальнях. Першу групу ДіПі, зложену з 420 осіб з жінками і дітьми, що перебували на вулиці біля будинку делеґатури ІРО, забрала бельґійська поліція, відокремила жінок і дітей від чоловіків, замикаючи чоловіків як арештантів до в'язниці, а жінок з дітьми приміщуючи в бараках бувших військовополонених коло Брюсель. Тоді як умовини посаджених до в'язниці осіб з перших транспортів були ще до деякої міри виносимі, то наступні транспорти вже посаджено на режім, рівний режімові бельґійських воєнних злочинців. Між цими заарештованими находяться також 80-літні діди. Досі цілком не відомо, завіщо цих людей заарештовано та посаджено до тюрми, заборонено всю вільну кореспонденцію з родинами і знайомими та поставлено на суворий тюремний режім, відділивши раніше батьків від їх родин. Всі заходи на вияснення положення та поліпшення долі були досі безуспішні..."

В листі стверджується, що подібна доля та „нагорода" за їх чесну і важку дворічну працю в копальнях вугілля чекає всіх інших робітників, яким поступово кінчатимуться контракти. Автори листа прохають негайної інтервенції у відповідних міжнародних і бельґійських властей. Треба сподіватися, що зокрема українсько - американські центральні Комітети пороблять відповідні заходи та докладуть всіх зусиль для вияснення цеї сумної справи.

РЕОРГАНІЗАЦІЯ ЖУРНАЛІСТИЧНИХ СТУДІЙ В СОВЄТАХ.

Москва, 7. червня. — Згідно з повідомленням журналу „Культура і Життя", совєтський міністер високого шкільництва, Сергій Кафтанов, зарядив генеральну реорганізацію вишколу журналістів на совєтських університетах, з метою „піднести технічні і наукові аспекти їх студій". В повідомленні стверджується, що на совєтських університетах в Москві, Ленінґраді, Києві та в інших містах тепер студіює журналістику 1,410 студентів.

РУЗВЕЛТ НА ВІДВІДИНАХ В ІЗРАЇЛІ.

Тель Авів, Ізраїль, 7. червня. — Нововибраний конгресмен Франклін Деляно Рузвелт, Молодший, відвідує тепер нову державу Ізраїля. Вчора він відбув неформальні наради з премієром, міністром закордонних справ та міністром соціяльних справ.

СОВЄТИ ВІДКИДАЮТЬ ЗАХІДНІ ПРОПОЗИЦІЇ В СПРАВІ БЕРЛІНА

Париж, 7. червня. — Не зважаючи на всі уступки і концесії західних союзників для остаточного полагодження совєтсько-західного спору в справі Берліна та нормалізації відносин в ньому, совєтський міністер Вишинський на таємній сесії Ради міністрів закордонних справ чотирьох великодержав мав відкинути вчора всі пропозиції західних союзників в тій справі. В кожному разі, вчора закінчено таємні наради міністрів в справі Берліна, не винісши жадного конкретного рішення. Згідно зі заявами учасників нарад, конференції ще докищо не грозить „безпосереднє заломання", але теж немає будь-яких виглядів на успіх. Совєтсько-західна дипломатична боротьба за колишню столицю німецького Райху буде продовжуватися сьогодні вже на відкритих нарадах, на яких можуть бути приявні американські й совєтські кореспонденти. На вчорашній конференції совєтський міністер Вишинський відкинув американські пропозиції щодо обмежених повновластей чотиро - державної командатури в Берліні та признання більших законодатних прав німецькому міському самоуправлінню і зокрема виступив проти пропозиції щодо обмеження великодержавного права вета, обстоюючи необхідність одноголосности всіх рішень. Таке совєтське становище перерішує згори дальші можливості полагодження цеї справи. Проте, наради будуть ще продовжуватися і після того на чергу прийде справа мирового договору з Німеччиною. В дипломатичних колах не бачать вже будь-якої можливости позитивного полагодження цеї справи, головно після безуспішних зусиль довести до порозуміння в справі господарського і політичного об'єднання Німеччини.

ЗАХІДНІ ОБВИНУВАЧЕННЯ ПРОТИ СОВЄТІВ В СПРАВІ СТРАЙКУ В БЕРЛІНІ.

Берлін, 7 червня. — Робітники міської залізниці в Берліні продовжують свій страйк, як контрольована Совєтами дирекція залізниць дальше відмовляється задовольнити їхнє домагання щодо виплати належної їм платні в західній валюті. Збоку західних союзників вчора формально повідомлено совєтські окупаційні власті, що совєтську неуступчивість щодо вимог робітників і тим самим продовжування страйку вони вважають совєтським порушенням договору в справі перервання бльокади міста. При цьому вони поінформували Совєтів, що як довго триватиме з вини Совєтів страйк залізничників, так довго вони відмовляються входити в будь-які торговельні зобов'язання між західними й совєтською зонами. Торговельні переговори в цій справі вже відбувалися. Страйк залізничників є тепер іншою формою продовження совєтської бльокади міста і з огляду на це західна авіяція знову стала головним засобом постачання харчів та інших продуктів зі заходу до Берліна. За останні 24 години тим шляхом доставлено до міста 8,473 тонн товарів..

НІМЕЦЬКА ЦЕРКВА ПРОТИ БОЛЬШЕВИЗМУ; ПОРІВНЮЄ ЙОГО З НАЦІЗМОМ.

Берлін, 7 червня. — Голова Ради Німецьких Протестантських Церков, єпископ Отто Дібеліюс, заявляючи, що „вибила година, в якій наша церква мусить промовити", видав довше пастирське послання, гостро засуджуючи большевизм та його владу в Східній Німеччині і порівнюючи його з націзмом. Пастирського листа прочитано минулої неділі з проповідальниць протестантських церков. Це був перший того роду виступ протестантських духовників. В листі стверджується терористичну політику контрольованої Совєтами поліції, так добре відому німцям з часів влади націстів. В листі зокрема засуджується совєтську боротьбу проти церкви усіх обрядів. До совєтських метод цеї боротьби належить теж встановлення звичайного робочого дня в неділі, що виключає будь-яку релігійну практику для німецького населення.

ЗАГРОЗА ПОШИРЕННЯ „НЕДІЛЬНИХ СТРАЙКІВ" БРИТАНСЬКИХ ЗАЛІЗНИЧНИКІВ.

Лондон 7, червня.— На частині британських націоналізованих залізниць продовжується страйк залізничників, які протестують проти довгих нічних поїздок. Для своїх протестів залізничники вибрали неділю, зупиняючи сильний в ті дні туристичний рух. Уряд робить великі зусилля для полагодження страйку, що загрожує дальшим поширенням на інші залізниці. Деякі місцеві професійні спілки відмовилися піддержувати страйк, називаючи його анархістичним.

ЛЕЙБУРИСТИ „ВИЧИСТИЛИ" ДВОХ ПРО-КОМУНІСТІВ.

Лондон, 7 червня. — Сорокова краєва конференція британської Лейбуристської партії апробувала вчора рішення Екзекутиви про викинення зі своїх рядів двох про-комуністичних членів, які брали активну участь в облудній большевицькій „мировій кампанії".

КИТАЙСЬКІ КОМУНІСТИ „ВІТАЮТЬ" ЗАКОРДОННУ ДОПОМОГУ.

Шанхай, 7 червня. — Новий посадник Шанхаю та головнокомандуючий китайськими комуністичними військами в Східному Китаю, член Центрального Комітету китайської комуністичної партії, ген. Чен. Йї, заявив вчора, що китайські большевики „радо вітатимуть" закордонну допомогу, теж американську, якщо вона буде запропонована на базі китайської суверенности. Генерал заявив це на публичному зібранні, але відсутність згадки про це в місцевій китайській пресі вказувала б, що ця заява ще не належить до офіціяльного політичного курсу китайських большевиків.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОШАНУВАЛИ МАРШАЛА ТА ЙОГО ІДЕЮ

Минулої неділі літали американські літаки над побережжям Франції в Нормандії й скидали квіти на гроби тих вояків, що тому пять років перші вступали на европейсьяку землю, щоб на ній розпочати останній бій з гітлерівським варварством в надії, що по перемозі настане мир і свобода в світі. Це останнє не здійснилось. Тому в той самий день віддавали пошану ген. Маршалові не так за те, що під його проводом виграно війну, як за його мирну працю, спрямовану на рятування свободи в Европі, що далі загрожена теж і по війні.

За саму ідею мирного рятування, як і за її оформлення у виді Пляну Маршала президент Труман зарахував ген. Маршала до ряду „найбільших американців усіх часів", підкреслюючи, що в майбутньому історія відзначить цю мирну працю Маршала вище навіть від його величезних воєнних успіхів. З найвищими похвалами виступали теж і представники 16 держав, дякуючи Маршалові, що він як у війні, так і в мирі охороняє свободу, демократію та справедливість, себто це, за що гинули мільйони вояків у недавній війні.

В чому ж властиве значення Пляну Маршала й що він досі осягнув?

Відповідь на це дуже проста: Плян Маршала стримав повінь большевизму, що грозила заллятям цілої Европи, він врятував вільні країни західної Европи перед загрозою стати сателітами Москви.

Думаємо, що вже те одно є дуже великим осягом не тільки для Европи, але й для цілого світу, а в тому і для самої Америки. Це пізнати найкраще по тих великанських зусиллях, що їх досі вжила і далі вживає Москва, спершу щоб взагалі знищити Плян Маршала, а тепер, щоб хоч ослабити його далекосяглі впливи.

Бій двох історичних плянів — Пляну Маршала і Пляну Молотова — триватиме ще довго. Це не тільки бій економічний, як виглядало б на перший погляд, але в першу чергу — політичний. Це є боротьба тоталітаризму з демократією, неволі з волею, тиранії зо свободою, безбожництва і варварства з християнською цивілізацією. Ні одна з тих сил ще не перемогла. Покищо Плян Маршала тільки спинив дальший похід варварства і вже за це вдячні Маршалові й Америці ті народи, що хвилево спаслися і не впали жертвою комуністичної агресії, як це сталося по війні з багатьома іншими народами.

Ген. Маршал підкреслив у своїй промові, що рятунок, передбачуваний його пляном, був призначений для усіх країн Европи. Коли ж з нього не користають всі европейські країни, то це діється не з вини Америки чи тих народів, але з вини диктаторів, що слухають головного диктатора, що сидить на Кремлі. Ген. Маршал наклеймив цю диктатуру та ці тиранії ще другим наворотом, коли згадував, як брехливо й безсоромно представляє комуністична пропаганда гуманітарну акцію американців, що рятують Европу від нужди і неволі з щирого серця та з любови до свободи, а не з інших інтересів.

Як ми вже нераз писали, зазначуємо і тим разом, що вважаємо Плян Маршала тільки вступним кроком до політичного визволення цілої Европи та її економічної відбудови. В такому розумінню вважаємо його успіхом і годимось з президентом Труманом, що Плян Маршала відновив у народів Европи віру „в остаточну перемогу свободи і демократії".

Світла і тіні переселенчої акції

I.

Приблизно рік тому, точно дня 25. червня 1948 року, був ухвалений Конгресом і затверджений Президентом Злучених Держав так званий Акт Переміщених Осіб (Дісплейсд Персонс Акт), який дозволяє на допущення до цеї країни поза нормальною квотою 205,000 осіб, що в наслідок війни та її діянь опинилися поза країнами своїх уроджень, переважно в окупованих західними союзниками частинах Німеччини і Австрії. Після початкової підготовки, цей закон вже від приблизно пів року інтензивно здійснюється, при допомозі та за посередництвом відповідних американських добровільних агенцій. Ці агенції побудовані насамперед на релігійній базі, отже католики, протестанти з православними і жиди, в яких переважають відповідні впливи. Тільки американські українці створили свій національн о с т е в и й Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, що був визнаний американськими властями в цій країні та окупаційними урядами в Европі, як і Міжнародною Організацією для Збігців (ІРО) за рівнорядну і рівноправну агенцію разом з іншими, релігійними, та який приділює свою увагу переміщеним особам українського походження. Він нарівні з іншими агенціями має розбудовану сітку своєї місії в Европі, він має свої осередки відбору нових імігрантів в портах причалу і він перебирає за них передбачену законом відповідальність, яку опісля він ще сам відповідно поширив окремими зобов'язаннями та договорами, головно зі стейтовими урядами.

Після початкової підготовки до переселенчої акції, отже, розбудови необхідного апарату, придбання відповідних фондів, вистарання передбачених законом завірень на працю і мешкання для нових імігрантів тощо, цей Комітет вже від приблизно пів року здійснює цю акцію практично, отже занімається переселенням українських емігрантів з Европи до цеї країни. Звичайно, на цьому загальна українська переселенча акція не вичерпується. Її на свій лад та в обмеженій мірі із обмеженими можливостями ведуть ще українські церковні Комітети, Католицький і Православний, хоча вони не роблять цього як самостійні і незалежні Комітети, а тільки як своєрідні під-комітети відповідних загально-американських Комітетів. Це, звичайно, не перерішує вартости їхньої акції, хай і не під українською фірмою.

В загальній українській переселенчій акції головне завдання та головний тягар двигає без сумніву ЗУАДКомітет і це головно під одним дуже важливим оглядом. Згаданий Акт Переміщених Осіб не передбачує, що один чи другий европейський еміґрант мусить приїхати до цеї країни за посередництвом одної з добровільних допомогових агенцій. Бо кожний американець, що має бажання допомогти приїхати до цеї країни европейському еміґрантові та виставить для нього передбачені законом завірення, може всі зв'язані з тим формальності полагодити і безпосередньо через Комісію для Переміщених Осіб (Дісплейсд Персонс Комішен) у Вашинґтоні, хоча в таких випадках процедура може дещо довше потривати, бо тоді не має нікого „з боку", щоб її допильнував. Під цим оглядом менше значення має теж акція інших наших допомогових агенцій ніж ЗУАДКомітет, бо вони є тільки другим з ряду посередником в полагодженні одної формальности: передачі до уповноваженої в переселенчих справах іншої, загально-американської добровільної агенції тих завірень, що їх їм передали американські громадяни для поодиноких своїх рідних чи знайомих з Европи. Підкреслюємо, що це не зменшує вартости роботи тих комітетів, хоча воно цілої переселенчої проблеми аж ніяк не розв'язує. Бо йдеться, щоб з европейських таборів переміщених осіб врятувати не тільки тих, що мають в Америці своїх рідних, приятелів і знайомих, але й цілу велику масу української еміграції, більша частина якої не має в цій країні нікого такого, щоби виставив їм передбачені законом завірення. І тут ввесь тягар цеї роботи спадає на ЗУАДКомітет.

Згідно з річним звідомленням екзекутивного директора ЗУАДКомітету, д-ра В. Галана, цей Комітет зібрав і полагодив до дня 30-го березня 5,200 завірень для загальної кількости около 17,000 українських скитальників в Европі. В тому самому часі до цеї країни приїхало старанням цього Комітету 2,040 нових іміґрантів. Велика частина з того були т. зв. анонімові завірення, що їх ЗУАДКомітет придбав переважно від американських фармерів та від інших осіб майже з усіх стейтів Злучених Держав, зокрема зі стейту Меріленд. Ми не знаємо точного числа тих нових українських іміґрантів, що приїхали старанням інших українських і не-українських Комітетів та агенцій, але навіть і без того сама тільки кількість українців, що приїхали через ЗУАДКомітет становить високий відсоток з тих усіх 35,000 нових імігрантів, що згідно з урядовою статистикою приїхали до кінця травня. Голова Комісії Д.П. у Вашинґтоні, Мр. Юго Карузі, сам ствердив, що відсоток українців між іншими національностями є чи не найбільший. Але він не є „найбільший" для самих українців та для наших загальних потреб. Дальша інтензивна акція в справі переселення українських скитальників до цеї країни є справді першою вимогою дня та головним і при цьому терміновим обов'язком нашого громадянства. На це звернено окрему увагу теж на останніх загальних зборах ЗУАДКомітету. Проте, дотеперішня практика в переселюванні виявила деякі серіозні недомагання. Переселенча кація до цеї країни практично ще тільки зачалася, але ці недомагання, що вже в ній виявилися, можуть катастрофально відбитися на дальшій акції і тому ми насамперед на них хотіли б звернути увагу в дальших наших міркуваннях. При цьому підкреслюємо, що всі ці міркування базуємо на конкретних фактах і даних, що їх одержано з авторитетних під цим оглядом джерел.

Скиталець К-й.

Філософія атомової бомби

(Докінчення).

Минула війна показала нам, що коли англо-американські бомби падали на голови „остовців" та іншого, не-німецького населення, що під ту пору знаходилось в Німеччині, — вони разом з німцями проклинали тих, хто сипав на них бомби й безвинно нищив їх. Атомові бомби, скинуті на Париж, Відень, Варшаву чи Київ викличуть у населення цих країн велику реакцію протесту, яку дуже легко зможуть скористувати большевики. З досвіду минулої війни знаємо, що большевицька агентура пролазила навіть до Гестапо, щоб в такий спосіб діяти якнайгірше для місцевого населення, викликаючи своїми тортурами необмежену ненависть до німців. Цілі загони енкаведистів були направлені на терени, окуповані німцями, щоб там всіма засобами натроювати населення на „визволителів". Так, наприклад, підпалювачами сіл та хуторів, котрі лежали поблизьку до партизанських гнізд, були замасковані агенти цих самих партизан, що пролізли до німецької поліції. Населення обурювалось вчинками „німецьких карних загонів" і переходило на бік партизан. Про цю „політику" большевиків можна було б написати цілу книгу. „Все гаразд, кажуть марксисти, коли це йде нам на користь". І коли треба буде „мобілізувати психіку мас" проти ворогів комунізму, большевики можуть піти навіть на те, щоб перефарбувати свого літака під колір американського, означити його американськими знаками й кинути з нього пару бомб на голови тих, котрі не захочуть втікати з большевиками на схід. Головне: Викликати ненависть до окупанта, а решту зроблять агенти та енкаведисти - партизани.

Крім цього мусимо пам'ятати, що за тридцять років панування большевиків на теренах колишньої Росії вони зуміли (або примусили) майже все молоде покоління втягти в свою державну сітку... 6 мільйонів комуністів, 15—20 мільйонів комсомольців, мільйон енкаведистів, 10 мільйонів тайних агентів та сексотів НКВД, кілька мільйонів молоді у військових та інших школах та кілька мільйонів „позапартійних большевиків". І ці всі большевицькі кадри мусять поділяти долю советської влади як за мирного часу, так і на час війни. А ці „кадри" мають свої родини та близьких. Уся ця система так переплутала всіх і вся, що не можна, викорінюючи якогось катаенкаведиста або активного позапартійного большевика, не зачепити інших людей — його рідні та друзів...

У місцевих часописах ми вже мали змогу читати пропозиції деяких добродіїв, котрі рекомендували атомними бомбами винищить всіх оцих хворих на червону чуму людей й не займатися ніяким спасінням „меншого" брата. Так думав у свій час і Гітлер. Але не може думати Християнська демократія. Вона повинна йти на схід не винищувати хворих, а лікувати їх.

Ці ліки треба вже сьогодні мати під руками, вже сьогодні треба перекидати ці ліки по той бік залізної заслони, щоб нещасне населення СССР підготовило себе до майбутньої серіозної операції як економічної, так й ідеологічної.

Вже десь хтось радив бомби начинити не атомовою енергією, а... проклямаціями та листівками, з антикомуністичним змістом. З большевиками треба воювати їх же зброєю — пропагандою та агітацією. Ленін у свій час казав, що йому не так потрібна червона армія, як армія агітаторів та пропагандистів. Чи ж сьогодні не бачимо, що большевики та їх міжнародні агенти роблять в цілому світі при допомозі пропаганди?

На їх брехливу пропаганду треба відповісти правдивою пропагандою.

Народам, котрі страждають під комунізмом, треба показати різницю між царством червоного Сатани та країнами демократичної свободи.

В одному американському журналі, що прибув до нас у Німеччину, ми бачили таку картину: на червоний Кремль американський дядько Сем навів гармату, й збирається з неї стрільнути атомовою бомбою. А під цею картиною було написано так: „З ідеями воюють не атомовими бомбами, а ідеями".

Советський комунізм можна перемогти лише ідеями, а ніяк бомбами і „джіпами"!

Перш, ніж їхать туди на джіпах, треба поїхати чи полетіти туди, до поневолених большевиками народів, з правдивим добрим словом про советську брехню, а потім розгорнути перед змученими народами картину того життя, що принесуть їм оці західні демократи. Не маслоолійну „Америку" посилати треба туди, не солоденьким альтом „Голосу Америки" треба розмовляти з двома сотнями мільйонів, — а г о с т р о ю антикомуністичною пропагандою, бойовим закликом до всіх поневолених кремлівськими людожерами, — чекати на той час, коли війська союзників прийдуть до їх кордонів і протягнуть їм руку спасення від советської каторги. Треба завірити цих нещасних, що західні демократи принесуть їм не знущання Гітлера, а справжню свободу, справжнє визволення від усяких рабських пут, від усяких ізмів, страху та насилля.

Уже сьогодні треба запропонувати всім, хто може бути корисним у цій роботі, починати писати та друкувати такі листівки на всіх мовах Сов. Союзу й нічною порою розкидати їх міліярдними накладами по всьому терену СССР.

Якби Вашингтон тільки зробив такий клич, — сьогодні могли б з'явиться на цю роботу десятки тисяч непримиримих ворогів сталінського режиму.

І ця армія підготовила б маси „Советського концлагеру" до сприймання християнсько-демократичних ідей, до сприймання правдивої свободи.

Ця армія антикомуністів сьогодні могла б полетіти літаками до своїх країв і розсіяти свої гасла над кожним містом, селом, колгоспом. Ця армія змогла б більше нашкодити большевикам, ніж 1,000 атомових бомб, якими можна знищити багато деного, але ними не можна винищити людей та їх ідеї.

Уявім собі, що всі головні військові об'єкти СССР знищені атомовими бомбами. А тоді що так чи інакше, а треба буде живій силі-армії прорвати фронт большевиків і піти далі на Схід... Джіпи самі не поїдуть.

(Докінчення на стор. 3-тій).

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

45)

Продершись у густі зарості ґезилю і ліщини, Єлисеєв хотів був підкріпитися шматком мамалиґи і вареними каштанами, коли раптом почут хрускіт гілок і чиїсь кроки, що повільно наближалися до заростів. Минула ще хвилина, і Єлисеєв побачив старезного дідуся, майже напівголого, високого на зріст, білого, як сніг, з довгою, по пояс, бородою і таким же довгим і густим волоссям на голові. Інші частини тіла теж були вкриті невеликим волоссям, тільки обличчя, руки та ноги блищали мосяжевим загаром. На грудях у старого висів на шнурку великий металевий хрест, а через плече маленький кошелик із лози, повний грибів. З несподіванки обидва крикнули, старий зупинився на місці, а Єлисеєв підвівся на ноги і попросив у нього благословення.

— Благословіть, отче! — розгубленого промовив Єлисеєв, за звичкою підставляючи під благословення складені жолобком обидві долоні своїх рук.

— В ім'я Отця, і Сина і Святого Духа. Амінь, перехрестив старий Єлисеєва і подав йому для цілування свій хрест.

Старий теж був розгублений і здивовано розглядав Єлисеєва. Потім він тихим, старечим голосом промовив:

— Мабуть, я скоро представлюсь: п'ятдесять, а може й більше років не бачився ні з ким, і ніхто мене тут не бачив, крім звірів, птаства та Господа мого.... Скажи мені, — вів далі старий тихо, — котрий тепер рік від Р.Х. і хто з царів владує на Русі? Коли я залишив Петербург і ґвардію, державою російською правив цар Освободитель... Це було так давно, а, може, і недавно... Це було в 1875 році... Та навіщо згадувати мерців...

Коротко Єлисеєв розповів йому про наступні царствування Олександра III та Миколи II, а потім про світову війну 1914-1918 рр., Лютневу і Ж о в т н е в у революцію, про большевиків і переслідування релігії, про своє переселення з Москви на Кавказ. Старий здивовано слухав, дивлячись на Єлисеєва, потім несподівано поклонився йому до землі і, підводячись на ноги, став просити:

— Прости, ради Христа, мене грішного Олександра, і не розказуй нікому, що ти зо мною в цих місцях зустрічався. І сам не шукай мене... Ось тобі моє благословення на подвиг та... далекий шлях на схід... В ім'я Отця і Сина і Святого Духа.

Старий знову перехрестив Єлисеєва, дав йому поцілувати свій хрест і поволі пішов за виступ скелі, поправляючи кошик за плечима.

Єлисеєв, вражений баченим, стояв мовчки і дивився на пустельника, що відходив од нього.

„Хто він — цей столітній старий? — питав себе Єлисеєв: може, це — видіння, чергова галюцинація зору, якою ворог хоче мене згубити. Але ворог не може бути з хрестом, та ще й благословляти хресним знаменням... а, може, навіть князь якийсь... Більше, ніж півстоліття в повній самоті... Який страшенний подвиг і яке велике самозречення!"

...Кожного дня вечорами в напівтемних коридорах Маріїнської в'язниці д е к і л ь к а в'язнів захоплено с л у х а т и старого Єлисеєва. Він оповідав їм про кавказьких пустельників та про скарби своєї квартири, яку більшовики, напевне, розграбували; про Рим та його мистецькі багатства, про своє „кредо" та свої переживання в Кавказьких горах. Говорив завжди повільно, з деякими павзами між окремими реченнями, любив уживати поетичні порівняння й метафори. Всі його оповідання були щирі, правдиві, із них віяла могутня сила людських переживань. Почувалося, що його духовний досвід спирався на незаперечні факти та відчуття, з якими не роз'єднають його ніякі сили катів. Був він середнього зросту, зовсім сивий, хоч не мав ще і 60 років, своїм обличчям дуже нагадував Миколая Мирлікійського і був такий простий та товариський, що, здавалося неуявним, що такий скромний дідусь міг таїти в собі знання европейсько-освіченого архітектора-маляра та музики.

Одного разу хтось, дивлячись на нього, промовив:

— Блаженні убогі духом.

Він по-дитячому посміхнувся і відповів парадоксом:

— Блаженні неписьменні.

Всіх людей ділив він на два табори: вівці й козли, вірні та атеїсти, християни й нехристияни, православні й „кривославні", вибрані і тільки покликані, діти і слуги Божі...

Він говорив:

— Як риба без води і птах без крил —так людина без релігії не може існувати. Світова скорбота, страждання і весь трагізм людської історії випливають із смерти. Всі біди йдуть від неї. Заберіть смерть із землі, і все живе опиниться в раю. Але вона не забирається, а переборюється і перемагається... Христовим воскресінням.

— Нікого не судіть, бо „ніхто не виходить із життєвої боротьби незаплямленим.

— Ідеї стають переконаннями тільки тоді, коли їх пізнають і сприймають у біді, у випробуваннях, в стражданні.

— Чого не добув на землі Христос, довершить Антихрист.

— Наука й мистецтво сприймаються лише тоді, коли вони стоять на послугах духовних прагнень людей.

— У Царстві Небесному ми не знайдемо всіх тих, кого чекаємо там зустріти, бо заселювали його мешканців не тільки релігія, але й політика, не тільки Церква, але й Держава.

(Дальше буде).

З КОБЗОЮ НА КОЛИМІ

(Із книжки Данила Кравченка: „ЯК Я КОПАВ ЗОЛОТО ДЛЯ СТАЛІНА").

Відомий наш артист-кобзар Данило Кравченко, що недавно залишив скиталщину і вже певно на американській землі, оповідає про своє перебування на совєтській каторзі в сібірському Колимському краю, де загинули і гинуть мільйони невільників на праці, добуваючи золото для совєтської Москви. Кравченка заарештувало НКВД в Свердловську на Уралі, де він з іншими кобзарями давав концерти в літі 1936 р. Після мук і допитів примусили його підписати „признання", що він, мовляв, готував повстання для повалення комуністичної влади... Все ж не розстріляли, а післали на Колиму добувати золото. Перше перебував Д. Кравченко в місті Магадані. Його щастя було, що він одержав з України свою кобзу. Це йому вратувало життя. В споминах Д. Кравченка читаємо:

„Я зостався в Магадані при театрі імени Горкого. Сподівався, може вдасться мені перебути тут довше. Але через чотори місяці викликають мене на „вахту". Приходжу, аж мене зустрічає пузатий НКВД-ист і зразу ж „вітає" мене „ласкавими" словами:

„Ти, фашистська сволоч, чому присмоктався до театру?" Я остовпів, мовчу ані пари з уст. Знаю, що краще мовчати перед розгніваним „начальством", бо над совєтськими громадянами НКВД — „цар і бог".

„Ти по якій статті засуджений?"

— Кажу навмисне, що не знаю. Він скипів:

„Як так, що не знаєш"?

— Та і кажу, — я в цім ділі неграмотний.

— Ага, ти грамотний тільки в контрреволюції і гримає на мене, додаючи улюблені „перчені" московські лайки. Я далі мовчу. НКВД-ист наказує:

„Негайно зібратися з речами і на вахту"! Понуро вийшов я від сердитого ката. — При виході зустрічаю незнайомого чоловіка: худий, обідраний, з бушлату (арештантська ватою підшита одежа) вата повилазила, теж вата стерчить із роздертих штанів. Він несміливо постукав у двері.

— Заходь, — чути з середини.

Я помалу пішов відтіль, і по дорозі чую добірну лайку того самого начальника. Я поспішив, щоб не чути дальших „делікатних виразів". Коли я сідав на тягарове авто з своєю кобзою та своїм вузликом, бачу того самого арештанта, що був після мене на вахті. Він обвязав своє обличча брудною ганчіркою, зпід якої текла кров. Це були наслідки „фізичної культури" (так звуть побиття невільників на Колимській каторзі). Я не посмів запитати цього бідолаху, чого кликав його до себе НКВД-ист і за що він його лаяв і бив. В авті була охорона з рушницями і тому говорити було небезпечно. В таких обставинах краще мовчати...

Повезли нас до Оротукану, везли цілий день. На місці нас скинули просто на сніг, глибокий вище колін, а під снігом вода. Я в черевиках, набрав повно води. Від холоду у мене зуби почали клацати, за цілий день зголоднів немилосердно, аж шкура болить. Подивився я навкруги — бачу — палатка недалеко. Заглядаю до неї. Поздоровкався, питаю дозволу нагрітися. Сідаю на колоду, ставлю біля себе кобзу, а речі лежать на снігу. — Що це у вас? — питає той чоловік, що був у палатці.

— Кобза, — кажу, — хіба ви не знаєте?

— Та знаю, бо й я ж українець, — каже тихим голосом. Може б ви щось заграли мені, давно не чув рідної пісні.

— Радий вам, земляче, заграти, кажу, — так їсти хочеться, просто гину. Може у вас є хоч крихта хліба?

— Зараз я вам дам їсти. Він розпечатав консерву з горохом і почав нагрівати на огні. Я розкрив свою кобзу, настроїв, заспівав Шевченкові „Думи". Він зразу почав слухати і сльози закапали з його добрих карих очей. Був це мужчина літ 40, худий, вимучений. Шевченкові слова, видно, нагадали йому багато з давна пережитого. Він поставив перед мною миску і висипав гарячу консерву з мясом.

— Будь ласка, їжте, земляче! Та ви зваошо кобзою будете тут золота людина, всі вас полюблять. Тут же повно наших українців на роботах.

Я перестав грати і почав їсти. Здається, ніколи в житті своєму я не мав такого апетиту як тоді в зметеній снігом палатці на край світу.

— Що ви тут робите? — питаюся земляка.

— Я сторож. Поки інші працюють, я стережу палатки.

Я до нього жартую, коли „змолов" пів хліба і всю консерву:

— Прийміть мене до себе за помічника, буду вам щодня грати.

Він усміхнувся:

— Не знаю, бо не я тут рішаю. У вас мабуть „58 стаття".

— Того мало, бо ще в додачу й КРД (контр-революційна діяльність) і „збройне повстання". Він дуже здивувався і — як же — каже — вас оставили живого?

— Не дивуйтеся — кажу йому: погляньте на мої папери. Він прочитав і зтиха питає, чи я винен.

Я засміявся:

— Винен не більше і не менше за сотні тисяч і мільйони нещасних, що тут мусять гинути. Треба державі золота, то хтось же мусить його добувати...

Так з 3 години ми розповідали один одному про свої пригоди.

Підїхав трактор — „гусениця" і взяв мене з собою. Їхали в „глибокій воді", всі мої речі позамокали, тільки кобза на спині суха зосталася.

Доїхали до Верховного Тайожника, але мене не приймають.

— Це, кажуть, не сюди, тобі призначення на Кінжал.

Пішов я на Кінжал, показав свої папери. Тут кажуть знов, — що я належу до Тайожника.

— От, думаю, біда! Чоловік собі каторги не може знайти...

Я таки на Кінжалі переночував і ранком пішов на Тайожник. Кажу:

— Не піду відсіль, поки мене не приймете!

Таки пропустили мене через вахту, віддав я свої папери і пішов у призначену для мене палатку.

— Господи, — думаю собі, — куди це я попав! У палатці холодно і темно, а воняє так, що я троха не зомлів від цих „ароматів". І тут мені доведеться жити?

І в той момент мені прийшла в голову думка: піду в нужник і повішуся. (В таких місцях на Колимі переважно кінчають самогубством невільники). Але Бог мене хоронив. Ранком нас погнали добувати золото.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ТИМИНС, ОНТ.

Член УНРади між українськими майнерами.

До нашої місцевості загостив член УНРади д-р Степан Росоха. Це є рідкість у житті наших майнерів на канадійській півночі — Онтеріо, коли в ці сторони загостить хтось з визначних українців. Тому приїзд члена УНРади був для нас майнерів справжньою несподіванкою. Д-р Росоха промовляв у нас дня 22. травня ц.р., при участі великого числа українських майнерів, у галі УНО на тему: Сучасне міжнародне положення і українська визвольна справа, представляючи ту небезпеку, яка може для нас настати, якщо ми її своєю внутрішньо-політичною єдністю і співпрацею не спаралізуємо і не усунемо. Немає часу сьогодні на сепаратні дії поодиноких партій чи угрупувань, говорив бесідник, бо одна партія чи група не зможе сама виборити українському народові волю і самостійність. Тільки збірним зусиллям всіх верств українського народу зродиться його воля і здобудеться незалежність своєї держави. Не можуть бути два чи три диспозиційні політичні центри. Може бути тільки один і таким центром українських політичних сил і української визвольної акції є і має бути надалі тільки Українська Національна Рада.

Реферат був нагороджений щирими і довготревалими оплесками, а по ньому були чисельні запити, які, як теж і відповіді, перейшли в дуже позитивнім дусі. Цей виступ члена УНРади д-ра Росохи був широко коментований місцевою англійською пресою: Дейлі Прес з дня 23. травня, а Покюпайн Едвенс з дня 26. травня.

Наступного дня д-р Росоха відвідав українських майнерів у копальнях, де познакомився з їхньою важкою працею і життям.

25. травня відбулося віче українських майнерів з нагоди 10-тиліття проголошення самостійности Карпатської України, де присутні з вдячністю вислухали промову д-р Росохи, колишнього члена Головної Команди Карпатської Січі, яка принесла славу цілому українському народові і започаткувала повстанчий рух проти наших окупантів, який з успіхом у формі УПА продовжує збройну боротьбу українського народу проти большевицьких окупантів по сьогодні. Цей виступ заступника голови Сойму Карпатської України коментувала Тиминська Дейлі Прес, зазначаючи, що фактично II. світова війна почалася на Карпатській Україні, коли український нарід 15. березня 1939 р., перший не послухав диктату Гітлера і збройно виступив проти мадярсько-німецького імперіялізму.

Зборами першого віча керував голова Філії УНО і голова відділу КУК у Тиминс, М. Пащин. Предсідником другого віча був заступник голови Філії УНО в Тиминс Іван Бардецький, що недавно прибув зі скитальщини.

Михайло Пащин.

ТОРОНТО, ОНТ.

Святочна Академія.

Дня 22 травня ц.р. відбувся в просторій залі Ройсу в зах. Торонті концерт в память трагічної смерти провідників українського народу, що згинули з бандитської руки москво-большевицьких агентів, голови Директорії і головного отамана Військ Української Народної Республики, Симона Петлюри та Евгена Коновальця, голови Проводу Організації Українських Націоналістів. До участі в концерті були запрошені культурні мистецькі сили й з-поза громади. Це свідчить про те, що керівники громади дбали не про попис своїх таланів, як це водиться в домівках, а дбали про справжнє вшанування памяти українських провідників.

Простора заля Ройсу була наповнена публікою. На залі можна було побачити членів братніх організацій УНО, як рівно ж людей різних політичних і релігійних переконань. Концерт розпочато піснею „Боже Великий Єдиний" у виконанні хору УНО зах. Торонта під управою диригентки п. Яворської. Після того Р. Даниляк виголосив вступне слово, в якому описав коротко біографію цих двох визначних провідників. Двохвилевою мовчанкою присутні віддали честь цим двом провідникам. Вступне слово, Р. Даниляка могло би бути краще підготоване, головно щодо мови. Панна Кулик гарно відспівала дві пісні. Особливо по мистецьки була виконана пісня п.н. „Прилинь козаче мій". Гарно віддеклямувала вірш панна Карабин п.н. „Останній лист". Довший реферат відчитав п. Біцюрка, змальовуючи Симона Петлюру і Евгена Коновальця як дві постаті з одною ідеєю.

Для більшости присутніх реферат п. Біцюрки був справжнім відкриттям пізнання цих двох постатей. Гарною несподіванкою була пісня „Цвітко молодая", панни В. Бундзи під акомпаніямент панни Ю. Шкабарницької. У фортепіяновім виступі гарно пописалась молода піяністка, панна Ю. Шкабарницька. Не зупиняючись на кожній точці програми концерту, скажемо, що концерт випав дійсно гарно.

Роман Прибитківський.

СЕЙНТ ЛУІС, МО.

З Дня Матері для скитальців.

Жіноче Товариство „Любов", від. 373 У. Н. Союзу, влаштовував вечерок на допомогу матерям - вдовам на скитальщині. Переведено збірку, яка принесла $64, які вислано до ЗУАДК у Филаделфії.

Жертвували по $5: Марія Шпить, Микола Парк, Михайло Кульчицький, Текля Лесь; по $2: М. Федина, Т. Лужецька, П. Іщук, І. Була, А. Громоцька; А. Кісел $1.50; по $1: Г. Хуцінська, А. Чайковська, В. Ґреськів, М. Ґерськів, В. Лоґуш, Т. Дворек, Р. Зелінська, К. Міськів, К. Томчак, М. Людович, О. Людович, З. Добромільська, М. Паволич, А. Парк, А. Кульчицька, Г. Федина, Й. Ґреськів, Н. Подоба, Е. Подоба, Й. Хлопак, В. Хлопак, І. Ґреськів, П. Була, П. Щупляк, М. Греськів, Д. Ялечко. Решта дрібними.

Марія Ґреськів.

ПИСЬМЕННИК МИКОЛА ПОНЕДІЛОК ПРИЇХАВ ДО АМЕРИКИ.

18 травня цього року пароплавом „Дженерал Говз" приїхав до Америки наймолодший член Союзу Українських Письменників на еміграції Микола Понеділок. Його дві драми зі страшної совєтської дійсности — „Знедолені" і „Лейтенант Флаєв" мали великий успіх в українського глядача в Европі. Драму „Флаєв" перекладено на німецьку мову і включено до репертуару одного з Мюнхенських театрів.

Микола Понеділок — автор багатьох перекладів. Трагедію „Антігона" Жана Ануї, драму „Люкреція", що їх театр Блавацького виставляв в перекладі цього молодого юнака, як теж „Примари" Ібсена. Останнім часом він переклав для театру Блавацького „Інспектор прийшов" Прістлі і „Медею" Жана Ануї.

Як дивідуємося, зараз молодий письменник працює над повістю про страшний голод на Україні під назвою „Чорна весна".

Бажаємо молодому авторові успіху на Новій Землі.

К.

Філософія атомової бомби

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Треба не забувати того, що на боці большевиків будуть воювати такі історично відомі полководці, як генерал Мороз та Простір. Треба не забувати помилок поляків у 17 столітті, Карла 12 у 18 столітті, Наполеона у 19 столітті, Антанти та Гітлера у 20 столітті. Цих „генералів" зможуть розгромити лише самі підсовєтські народи, коли їх душа буде на боці західної демократії.

Навіть тоді, як вся Азія стане червоною, навіть тоді не буде це страшним, коли народи СССР підуть з нами проти своїх гнобителів. А коли прийшлось би вжити якусь атомову бомбу, то тільки тоді, коли було б відомо, що вона знищить лише непримиримих енкаведистів та комуністів. Решту населення СССР прийдеться рятувати милосердям Самарянина, котрий так гуманно та чоловіколюбно допоміг нещасному подорожньому, побитого та пограбованого розбійниками на великій дорозі життя...

В цьому останньому зударі Заходу зі Сходом найбільше може постраждати наш многострадальний український нарід. Через наш терен пройдуть основні бойові події майбутньої війни. Тому ми особливо мусимо бути обережними з учинками, які могли б ще більше збити з панталику наших людей та ще більше принести їм нещастя.

Щоб зменьшити ці жертви, треба вже сьогодні всім народам, поневоленим большевиками, не ворогувати поміж собою, а дружньо об'єднатися, й одною лавою, одним фронтом виходити на останній бій з силами пекла.

Наша „атомова бомба" буде начинена антикомуністичними ідеями. І тоді Свята Правда переможе темні сили Зла. І тоді над нашим народом, як і над іншими підсовєтськими рабами засяє Правдива Християнська Свобода, Рівність та Братерство в Христовому дусі.

КОЛИШНІ ВОРОГИ І ПРИЯТЕЛІ ЗГАДУЮТЬ ВИСАДКУ В НОРМАНДІЇ.

Париж, 7. червня. Французькі міста і села здовж побережжя в Нормандії продовжують святкувати річниці американсько-британського десанту, що був пачтком визволення Франції і остаточного розгромлення нацистів. Між відвідувачами історичних місць десанту, крім французів, швайцарців, бельгійців та британців і американців, є теж бувші німецькі вояки, що колись боролися проти західних союзників і тепер працюють у французькому сільському господарстві. З давної ворожости сьогодні вже не залишилося ні сліду.

ЗНАЙШЛА СПОСІБ, ЩОБ КРАЩЕ СПІВАТИ — НОВИЙ КАПЕЛЮХ!—Співачка Джейн Пікерс каже, що її часто трапляється перед виступом, що не може ніяк попасти в такий настрій, який додав би чару до її співу. Вкінці знайшла і на це лік. Щоб добре віддати духа ірляндської пісні „Галвей Бей" пішла купити новий соломяний капелюх, ввесь покритий зеленю, і як його наложила на голову — всьо пішло гладко, дух і мельодія. Щастя, що може жінка не співачка! — подумає собі не один, що й без цього має заморочену голову, як тільки подумає про капелюхи своєї коханої.

О. ГЕЦ.

ШКІЦИ З БРАЗИЛІЇ

(ІLНА DAS FLORES — ОСТРІВ КВІТІВ)

10) (Продовження)

Біші.

Бішьо — по-бразилійськи означає поняття, близьке до „сотворіння". В широкому розумінню бішьо — це те все, що живе і рухається. Отож, починаючи від слонів, леопардів і вовків, кінчаючи гадами, комахами і блохами — це все бішьо. Навіть наших новоприбулих емігрантів іронічно називають „бішьо де аґва", що, очевидно, має значити — „заморський звір". Та найчастіше поняття бішьо пристосовється до вийняткового виду сотворінь, а найбільше до комах і паразитів.

Царство „бішів" у Бразилії є таке богате, що наука до цього часу не має про нього якоїсь повної комплетної праці, тим більше неможливо його схарактеризувати в короткому загальному нарисі, а тому торкнемося тут лишень тих нечисленних видів, котрі представляють собою найбільш цікаві екземпляри.

Найбільш так би мовити „невинними" і найбільше розповсюдженими тут є так звані „біші" де пе (ножні блохи). Це маленькі блошки, розміри макового зернятка, цілком подібні до звичайних, з тою лишень різницею, що вони є дуже плоскі і не скачуть, а дуже швидко сунуться боком. Біші де пе живуть на козах, свинях, собаках і, звичайно, на людях, а тому є невідемною частиною кожної кольоніяльної господарки. Шкіра людини для такого біша є заделікатною, а тому він вибирає на людині такі місця, де є зґрубіння, підошви, але найбільше любить взалити під нігті, не лише ніг, а також і рук. Обравши собі відповідне місце „бішьо де пе" влазить під шкіру і починa там відкладати яйця. По кількох днях людина починає відчувати в тому місці незручність і свербіння, ніби від нагнітка. Придивившись такому „нагніткові" можна побачити невелику пухлину з чорною пяткою.

Коли обережно зняти довкола шкіру, показується білий мішечок величини зернятка гіркого чорного перцю, з міцними стінками, котрий містить в собі сотні видимих навіть для простого ока яєць. З тих яєць виплоджується нове покоління і заселює дальші „території" тіла. Якщо систематично не переводити ревізій і знищень, то „біші де пе" можуть так розмножитись, що приводять до довшого чи коротшого інвалідства, бо ноги розпухають, пальці набрякають і розходяться в різні сторони. Не обходиться в такому разі без хірурґічного втручання місцевих знахарів, а часом і фахового лікаря.

В низькоположених і лісистих околицях, а особливо на пасовиськах лютують „берни". Це є муха, котра може відкладати яєчка і безпосередньо на шкірі тварин і на траві та листях, але найчастіше робить так: Нападає на кровожадну муху іншої породи і складає свої яйця їй під крила. За яких пять день з яєць вилуплюються хробаки, і при перелеті їхньої „мачухи" з місця на місце, падають з неї. Впавши на шкіру тварини чи людини, хробачок вїдається в тіло і починає рости. В такому стані він може перебувати від одного місяця до трьох, нагадуючи собою звичайний чиряк. Нарешті, коли він дозріє і досягне розміру 2.5 3 центиметри, тоді випадає з тіла, влазить у землю, де переходить ще одну стадію розвитку, перетворюючись у достиглу муху. Запускаючись у глиб лісу, людина може принести в тілі кілька сот таких „льокаторів", що їх повиймати з тіла не так то вже легко. Але все ж таки, коли людина не може стерпіти берніт у своjму тілі і веде з ними боротьбу, то худоба носить їх під шкірою до повної зрілости, аж поки не повипадають з неї самі. Тому то берни являються справжнім бичем скотарства, нищачи цілковито шкіру худоби, шерсть, а також стаючи причиною різних худобячих недомагань. Найгірше те, що радикальних середників проти бернів досі не винайдено.

(Дальше буде).

ТРЕБА ПОДУМАТИ ПРО ЩОСЬ ВАРТІСНІШЕ И ПЕВНІШЕ.—Ця картина знята в місті Майямі, в Флориді, в славнім перегоновім парку Гайлія, відомім з чудової краси та зо стада флямінґів. Як був перегоновий сезон то флямінґо не думали про щось серіозне, а тільки оглядали день в день тисячі людей на перегоновій площі. Знов більшість публики була більше зацікавлена в тому, на якого коня поставити, як поставила, то журилась, чи він прийде перший до мети. Тепер стало спокійно й флямінґо зачав думати про вімейне життя і нове покоління. Тут бачимо їх, як будують гнізда. Це одиноке місце в світі, де флямінґо живуть „у неволі" великою громадою, зносять яйця і дбають, щоби ббли молоді. Звичайно таке буває у них тільки на волі.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРУКЛИН, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 325, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в пятницю, 10. червня, в гали У. Н. Дому, 216 Гренд ул., в годині 8. ввечір. Це є важні збори, тому треба конечно на них бути. Прийдіть і вирівнайте свої вкладки. Кому належиться бенефіт з Тов., то нехай прийде забере, бо нікому не будемо посилати. Приведіть нових членів і впишіть до Тов. і У. Н. Союзу, бо квоту 28 членів, котрі ми обовязані вписати цего року, сам секретар не виповнить. Не приявні на зборах члени будуть підлягати карі згідно зо статутом. — За уряд: В. Возьняковський, предс.; М. Поврозник, кас.; П. Малицький, фін. секр. Д. Костів, рек. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 371, відбудуться в пятницю, 10. червня, в год. 8. ввечір, в Укр. Січовій Салі, 806 — 18 Еве. Просимо членів прийти на збори і платити свої вкладки на зборах відділу. — За уряд: О. Паньків, предс.; Ю. Баранюк, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Тов. Сокіл, від. 336, відбудуться в неділю, 12. червня, в годині 1. пополудні. Просимо всіх членів прийти на збори, бо маємо важні справи до полагодження. — Г. Степанек, предс.; Г. Кісіль, фін. секр.-кас.; Т. Кальмук, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє, що місячні збори відбудуться 12. червня в годині 1. пополудні в У. Н. Домі. Просимо членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Кожний член має купити тікет на пікнік, що відбудеться в липні; тож просимо прийти і забрати собі. — За уряд: М. Задерецький, предс.; С. Морозович, фін. секр.; І. Жук, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. У. Н. Союзу, від. 292, подає до відома всім своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. червня, в годині 1. пополудні, в гали У. Н. Дому, 4655 Martin улиця. На ці збори просимо численно прийти, бо маємо важні справи до полагодження. — І. Форись, предс.; П. Кізел, секр.; І. Андрусевич, кас.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Чвертьрічні збори Сестр. Благовіщення, від. 125, відбудуться в неділю, 12. червня, в год. 1. пополудні, в парафіяльній гали св. О. Николая при Оклей і Райс ул. З огляду на важні справи просимо членів прийти на час. — За уряд: Іванка Подола, секр.

СТ. ЛУІС, МО. — Бр. св. Володимира, від. 179, повідомляє своїх членів і члениць, що піврічні збори відбудуться в суботу, 18. червня, в годині 7. ввечір, в У. Н. Домі, 2838 Маґнолія ул. Просимо членів і члениць прийти і вирівняти свої вкладки. Буде кілька справ до вирішення, а притім дискусія над орґанізуванням нових членів. — За уряд: М. Тильович, предс.; М. Кульчицький, кас.; М. Паращак, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Збори Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 220, відбудуться в суботу, 11. червня, в гали під ч. 4950 Палайна ул. Просимо всіх членів прийти на час і привести зі собою нових членів. — Г. Гарасим, секр.

КАРНЕҐІ, ПА. — Піврічні збори Тов. Січ, від. 136, відбудуться 12. червня, в парафіяльній галі під ч. 220 Джень ул. Буде звіт урядників іконтр. комісії. Просимо привести нових членів. Буде також роздання дивіденди від У. Н. Союзу. — За уряд: Й. Сус, предс.; І. Копко, кас.; В. Копко, фін. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Запомог. Бр. св. Володимира, від. 130, подає до відома своїм членам, що чергові збори відбудуться в суботу, 11-го червня, в годині 8. ввечір, в церковній гали при 7. вул. Просимо всіх прийти на час, бо маємо важні справи до полагодження. — Уряд.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. червня, в гали церковній, в годині 3. пополудні точно. Просимо члениць явитися на означений час. Довгуючих члениць взиваємо заплатити свої довги цего місяця. Просимо привести нових члениць, а отримає за це нагороду. — За уряд: Е. Геруля, предс.; Н. Грицак, кас.; М. Ходак, фін. секр.; Кек, рек. секр.

БАЛТІМОР, МД. — Бр. Пресв. Тройці, від. 320, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. червня, в годині 2. пополудні, в гали У. Н. Дому, 3101 O'Donnell St. Просимо всіх членів прийти та вирівняти свої місячні вкладки. Нові члени, що живуть по фармах, повинні слати свої місячні вкладки на адресу: Geo. Evanovicz, 1216 S. Decker Ave., Balto 24, Md. — За уряд: Й. Мармаш, предс.; Г. Іванович, секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Повідомляємо членів і члениць Бр. св. Василія Великого, від. 161, що піврічні збори відбудуться в суботу, 11. червня, в годині 7. ввечір, у власній салі. Взиваємо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти точно на означений час, бо крім піврічного звіту є інші справи до вирішення. Пригадуємо, що в 55-ту річницю існування У. Н. Союзу кожний член повинен мати собі за честь в цій кампанії приєднати бодай одного члена. Напоминаємо довгуючих членів вирівнати свої залеглости. — За уряд: А. Підуфалий, предс.; А. Дзюла, фін. секр.; І. Протинюк, кас.; Й. Литвин, рек. секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Збруча, від. 280, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. червня, в год. 2. пополудні, в У. Г. Клюбі, 608 Вест Лакавана Еве. Пригадуємо всім членам, щоби старалися платити свої належитости на час. — О. Запоточний, Р. Рубльовський.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Дністер, від. 361. відбудуться в суботу, 11. червня, точно в 8. год. ввечір, під ч. 28 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени повинні вирівняти свої вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — За уряд: Н. Левкович, предс.; І. Шемен, кас.; П. Кучма, фен. секр.; С. Левко, рек. секр.

АНСОНІЯ, КОНН. — Тов. Запорозька Січ, від. 67, повідомляє всіх своїх членів і члениць, місцевих і позамісцевих, що піврічні збори відбудуться в неділю, 12. червня, в Ліберти Галі, точно в годині 2. пополудні. Просимо всіх членів і члениць прийти на час, бо є важні справи до полагодження. Взиваємо довгуючих членів заплатити свої довги. — За уряд: Т. Стадців, пр.; І. Хіровський, кас.; І. Пиріг, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Січ, від. 182, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. червня, в годині 2. пополудні, в галі парафіяльній, 45-47 Гавп Ев., Пасейк. Просимо членів прийти на збори. На зборах будемо роздавати тикети на пікнік, котрий відбудеться 28. серпня. — І. Живіцький, пр.; Г. Яськів, секр.

БРОНКС, Н. Й. — Тов. Згода, від. 210, повідомляє своїх членів і члениць, що піврічні збори відбудуться в суботу, 11. червня, в годині 8. ввечір, там, де звичайно. Просимо всіх членів прийти на час. — Т. Давидів, предс.; С. Завадовський, кас.; М. Франко, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 18. травня 1949 року помер у 72. році життя

ІВАН ЗЄНЬ,

член Бр. св. Петра й Павла, від. 254 У. Н. Союзу.

Покійний походив зі села Дубна, пов. Ланцут, Західна Україна. Полишив дочку у старім краю і тут брата Юрія.

Похорон відбувся 21. травня з церкви Неп. Зачаття Пр. Діви Марії в Ню Брітен, Конн. — В. Й. П.!

М. Тимчишин, секр.

Дня 19. травня 1949 р. померла в 62. році життя

ОЛЬГА КОПАЧ,

членицa відділу 225 У. Н. Союзу в Десолдж, Мізурі.

Покійна полишила в смутку мужа, дві дочки і одну внуку. Походила з села Грушова, повіт Дрогобич, Зах. Україна, До Бр. св. О. Николая, від. 225, вступила в 1918 р.

Похорон відбувся з церкви Усп. Пр. Діви Марії на цвинтар при участи членів Бр. і церковної громади. — В. Їй П.!

Ф. Комар, секр.

Дня 22. травня 1949 року помер

МИХАЙЛО БРУХІВСЬКИЙ,

член Тов. Запорозька Січ, від. 67 У. Н. Союзу в Ансонії, Конн.

Покійний вступив до У. Н. Союзу в 1915 році. Походив з села Острів, пов. Тернопіль, Західна Україна. Лишив у смутку жену Йосифу, сина Михайла, подружені дочки Марію і Анну та три внуки.

Похорон відбувся з погребового заведення до церкви св. Петра й Павла в Ансонії, а відтак на цвинтар св. Петра й Павла в Дербі, Конн. — В. Й. П.!

І. Пиріг, секр.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую мого стейка **ВАСИЛЯ МАНЯКА**, з села Уткович, Перемишляського повіту. Має жити десь у Ню Йорку, або в околиці. Хто його знає, або він сам, хай пише до:

JOSEPH MANIAK
2307 Andrus, Hamtramck 12, Mich.

ІВАН ДМИТРАШ пошукує вуйка **ФИЛИПА КВАСНИЦЯ** з села Дмитрів, повіт Радехів. Голоситися на адресу:

IWAN DMYTRASH
Hazeldine, Alberta, Canada.

ПОШУКУЄ ПОСАДИ

ДИРИГЕНТ церковних і світських хорів, новоприбувший з Европи українець наддніпрянець, який жив 17 років в Галичині, шукає місця праці при церкві, також як учитель. Має власну музичну літературу. Відповідь на адресу: Stefan Bartko, c/o Roman Moskal, 135 Eldridge St., New York 2, N. Y.

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення пошукувань родини і знайомих різних скитальників було поміщене у „Свободі" безплатно, хай вишле таке оголошення впрост до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове оголошення, розміру 1 цаль в одній колюмні коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

ТАРЗАН, ч. 2108. Небезпека для малпятка.

Коли Тарзан завважав, що Каля здоганяє його, він пристанув...

...і спустив його обережно на землю.

Наступної хвилини малпа й малпочоловік змірилися в примітивнім бою.

З того скористала чорна пантера і підкралася до малпятка.